

Vroegmoderne tijd

---

9 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Bodin schrijft dat de prijsstijging wordt veroorzaakt door de aanvoer van goud en zilver uit de nieuwe gebieden van Spanje 1
- Dit illustreert 'het begin van de Europese overzeese expansie' (of een omschrijving daarvan) 1

10 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

De 'Wetten van Iona' zorgden ervoor dat de kinderen van de Schotse edelen zich aanpasten aan het (protestantse) geloof / de regels/taal (het Engels) van koning James. Hierdoor kreeg hij meer vat op de Schotse adel / werd centralisatie vergemakkelijkt / werd zijn rijk meer een eenheid (met één godsdienst/taal).

11 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Uit de bron blijkt dat de autoriteiten van Delft de afbeelding/verering van de (katholieke) heilige Sint-Nicolaas verbieden, wat past bij de protestantse uitgangspunten/de Reformatie.

12 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Thomas Paine beschrijft dat regeringen die de goedheid van de mens aantasten moeten wijken voor rede, recht en menswaardigheid / mensenrechten, waaruit blijkt dat hij gelooft in een toekomst waarin de rede overwint 2
- In de negentiende eeuw zorgt het nationalisme voor concurrentie tussen staten / leidt het nationalisme tot oorlog / wordt het land waarin je geboren wordt belangrijk. Hierdoor wordt de opvatting van Paine dat vijandschap tussen naties tot het verleden zou behoren, achterhaald 2

13 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

Lodewijk XVI hoopt dat de nieuwe koning voldoende macht/autoriteit zal hebben, maar hij vindt dat dit vorstelijk absolutisme tegelijkertijd rekening moet houden met de wetten / het geluk van het volk moet nastreven (wat past bij een verlichte vorm van het koninklijk gezag).